

VIII. Grawitacja

VIII.1. Jaki promień R_p powinna mieć planeta o masie równej masie Ziemi M , aby przyspieszenie grawitacyjne przy jej powierzchni było n razy większe od ziemskiego? Promień Ziemi jest R , stała grawitacji jest G .

VIII.2. Jaką prędkość końcową v_K osiągnie ciało spadając na powierzchnię Ziemi z wysokości $h=9R$, gdzie R jest promieniem Ziemi. Masa Ziemi jest M .

VIII.3. Dwie kule o równych masach $m_1=m_2=m$ i równych promieniach $r_1=r_2=r$ przyciągają się grawitacyjnie. W chwili początkowej kule spoczywają, ich środki są odległe o $x=12r$. Wyznaczyć prędkości obu kul v_1 i v_2 w chwili zderzenia.

VIII.4. Wyznaczyć prędkość v satelity krążącego po orbicie kołowej na wysokości $h=0.5R$ nad powierzchnią planety o masie M i promieniu R . Wyznaczyć okres obiegu T satelity.

VIII.5. Znaleźć odległość od środka Ziemi punktu, w którym a) siły grawitacji Ziemi i Księżyca równoważą się b) środka masy układu Ziemia-Księżyc c) znaleźć różnicę tych odległości.

Używamy jednostki długości r i masy m . Masa Księżyca $M_K=7m$, masa Ziemi $M_Z=598m$, promień Księżyca $R_K=174r$, promień Ziemi $R_Z=637r$, odległość Ziemia-Księżyc $x=38200r$.

VIII.6. Wykazać słuszność (trzeciego) prawa Keplera dla planety krążącej po orbicie kołowej o promieniu r wokół gwiazdy o masie M tzn. pokazać, że kwadrat okresu obiegu planety

$$T^2 = \frac{4\pi^2 r^3}{GM}.$$

VIII.7. Jakie są współrzędne $\vec{r}_M = [x_M, y_M, z_M]$ masy M jeśli na masę m umieszczoną w punkcie $\vec{r}_m = [1, 1, 2]$ działa siła przyciągania grawitacyjnego $\vec{F} = \frac{-GMm}{r^3} [3, 4, 0]$, gdzie

$$r=5 \text{ ?}$$

VIII.8. Znaleźć prędkość kosmiczną ucieczki z powierzchni Ziemi. Promień Ziemi jest R , masa Ziemi jest M .

VIII.9. Wykaż, że na orbicie eliptycznej prędkość planety spełnia $v^2 = GM \left(\frac{2}{r} - \frac{1}{a} \right)$, gdzie M jest masą gwiazdy, a wielką półosią elipsy, zaś r to chwilowa odległość planeta-gwiazda.

Należy skorzystać z faktu, że całkowita energia planety wynosi $E = \frac{-GMm}{2a}$.

VIII.10. W jakiej odległości x od siebie spoczywały początkowo obiekty kuliste o tej samej masie M i promieniu R , jeśli w chwili zderzenia, wywołanego przyciąganiem grawitacyjnym, miały prędkość v ?

VIII.11. Obserwator znajdujący się w początku układu współrzędnych stwierdza, że siły przyciągania grawitacyjnego pochodzące od trzech obiektów masywnych znoszą się tzn. znajduje się on w stanie nieważkości. Obserwator, znając prawa fizyki, stwierdził, że zarówno on jak i trzy masy znajdują się w jednej płaszczyźnie. Obserwator zmierzył kąty obserwowanych mas jako $0 \leq \phi_1 < \phi_2 < \phi_3 < 2\pi$ a następnie wyliczył, że siły przyciągania $F_1:F_2:F_3$ mają się do siebie jak sinusy odpowiednich różnic kątów $\sin(\phi_3 - \phi_2) : \sin(\phi_1 - \phi_3) : \sin(\phi_2 - \phi_1)$. Należy sprawdzić na przykładzie $\phi_1=10^\circ$, $\phi_2=130^\circ$, $\phi_3=250^\circ$ przewidywania obserwatora. W jakim stosunku $m_1:m_2:m_3$ pozostają masy, jeśli odpowiednie odległości $r_1:r_2:r_3$ mają się jak $1:2:3$?